

Egy kétemeletes ház Pesten.

— A régi Pest lakóiról. —

Irta Váradi Antal.

A híres sánta ördög, a francia regényirodalom klasszikus figurája, leemeli a házak födelét, mint a gyufaskatulyáét és belenéz, megmustrálja a lakókat s elmondja legrejtettebb bajait, titkaikat. Ha a mai Pest házainak a födelét valami jó vagy rossz szellem leszedné és alája világítana: be átkozottul furcsa dolgok jönnének napvilágra!

En csak a régi Pest egy-egy házának a födelét emelhetem le, hogy elmondjam a lakók történetét, nevét, sajátosságait. Ime, a nagy palota helyén, melynek emeletén ma a nemzeti munkapárt fényes helyiségei vannak, valamikor — nem is olyan régen — egy sárgára festett bérház állott, melynek lakói már mind, mind az örökkévalóságba költöztek, a honnét ki nem stájerolja őket semmiféle háziur. Mennyi érdekes ember, asszony, mennyi történelmi név, mennyi művészlélek!... Lássuk csak őket sorrendben.

A Dohány-utca felőli oldal nem volt még 1846-ban kiépítve. A mai Károly király-uti rész megvolt már 1838-ban, s minthogy a ház igen magasán állott, az árvíz elől tömérdek ember menekült bele.

Anyira megtelt a ház menekülőkkal, a kik ellettek az udvart, a kapualjat, a lépcsőházat, hogy utoljára be kellett zárni a kaput, mert — bár tótok nem valának — kiverték volna a háziurat is a házból.

Az emberséges lakók élelmezték őket, agyneműt is adtak nekik, sőt némelyiket — a ki a betörő ár elől való menekültében egy

szál ruhában futott hazulról — még ruházattal is ellátták. Főleg pedig **Tasnádyék (Theindlék)**, a kinek fia később mint kitűnő zongorista hírnévre jutott, majd az Első Hazai Takarékpénztár pénztárosa lett. Leánya, Tóth Imréné, a Nemzeti Színház volt igazgatójának a felesége.

A földszinten a Dohány-utca felé Zofcsák asztalos lakott. Ez a derék magyar mesterember a régi Nemzeti Színház asztalosmunkáit készítette. Még pedig olyan lelkiismeretesen, hogy ráfizetett. A müncheni gépész, a ki a színpadi gépezetet volt szállítandó, nem készült el idejére, mert összejátszott a többi német mesteremberrel. Ezek ugyanis a vinkulumot kijátszandók, fölbujtották a gépészt, hogy ne szállítsa a gépeket. Okul adta pedig a jeles német azt, hogy »a fundamentumok a zsinórpádlás gépezetét nem bírják el«. Vastagítani kell tehát az alapokat, a mi hogy mennyi költségbe és fáradságba került, mondani sem kell. De a haladék megvolt és a németek — nem fizették meg a kötbért.

Zofcsák azonban lóhalálában dolgozott és dolgoztatott a legényeivel, hogy a határidőre készen legyen. Ez annyi költségébe került, hogy ráfizetett. De hunczutsághoz és a szerződés kijátszásához nem fordult. Tetejében aztán a háziur kijelentette, hogy a sok forgács meg deszka az udvaron tűzveszélyes és — kitétte a házból a derék Zofcsákot.

A dohány-utcai földszinten lakott Kolossy, a Nemzeti Színház későbbi pénztárosa, a kit a Lamberg meggyilkolásában való részességgel gyanúsítottak. Van azonban egy följegyzésem, mely Molnár Györgytől, a híres színésztől ered, melyben el van mondva, hogy Lamberg az ő jogász-lakótársa ölte meg, egy görbe szalón-karddal szurván a szívébe, mi-

kor a **Lánchídon** kiszállították a kocsijából.

Néha megfordult Kolossy lakásán Petőfi is s a forradalom egynémely más szereplője. Ott lakott — 1849-ben — a Nemzeti Színház egy régi szépsége, a gyönyörű Lovassy Betti, híres népszínműénekesnő. Operai szerepekben is fölléptt. Férjhez ment Szigeti Józsefnek az öcséséhez, Tripammerhez. Néhány év múlva özvegyen maradt, akkor Kopácsyhoz ment férjhez, a kiről azt írja kutfóm, hogy egy fia maradt, a ki később Veszprémben főispán lett.

Ugyancsak 1849-ben ott lakott Lendvayné is, a híres Anikó, még pedig a második férjével, Laczkóczyval, a ki jőnevű festő volt. Pokoli egy életet éltek így szép kettesben. A lakók csudájára szaladtak ki a nagy veszedelmeknek, melyeket hol a férj, hol az asszony féltékenysége inszcenizált. Végül is elváltak s Laczkóczy Miskolcra költözött, ott újra megnősült. Fiatalon halt meg.

Lendvayné aztán elmenekült Pestről, — az osztrák hadak közeledtére sokan siettek el a fővárosból — lakása sokáig üresen állott, mignem magasrangú német katonatisztekét szállásoltak el a lakásban. Jablonszky osztrák tábornok lakott ott egynéhány hétig.

A ház emeletén lakott Kuthy Lajos, a gavallér író, a jőnevű romancier, a »Hazai rejtelmek« szerzője. Lakása fényesen, nagyuri módon volt berendezve. De minthogy ő is a gyanusak közé tartozott, az osztrák kormány rá akarta tenni a kezét s a butorokat el akarta kőtyavetyéltetni. A háziur azonban, hogy megmentse a ragyogó berendezést, azt mondta, hogy Kuthy adósa a házbérrel s lefoglalta a butorokat. Így mentette meg az egész berendezést, a miért Kuthy örökké hálás volt gavallér háziurának.